

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Лисиця В.І., Павленко Н.Ю.

Перехід до ринкової економіки, пошук нових методів і форм підвищення ефективності управління діяльністю підприємств вимагає нестандартних підходів до організації обліку, контролю й управління затратами та результатами. Одним із заходів, що сприяють підвищенню якості прийнятих управлінських рішень на підприємствах може стати впровадження системи управлінського обліку. При цьому необхідно враховувати як специфічні, так і загальногалузеві умови роботи підприємств різних галузей.

Таким чином після реформування обліку в Україні і введення Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) значну увагу у різних наукових дослідженнях почали приділяти фінансовому обліку, орієнтованому на потреби податкової служби, але вкрай недостатньо – управлінському (внутрішньогосподарському) обліку.

Внутрішньогосподарський облік, зорієнтований головним чином на управління витратами підприємства, сприяє успішній адаптації до зміни зовнішнього середовища, науковому підходу до вирішення обліково-аналітичних завдань, реалізації можливостей управляти витратами на різних стадіях процесу економічного відтворення, застосуванню ефективних методів оптимізації витрат, оперативному відображенню економічної інформації, контролю за впровадженням нової техніки і прогресивних технологій.

Розвитку теорії і практики організації внутрішньогосподарського обліку сприяють праці українських вчених: О.С.Бородкіна, Ф.Ф.Бутинця, Ю.А.Вериги, Г.Г.Кірейцева, М.Ф.Кропивко, В.В.Сопка, В.К.Савчука, Р.Каплана, В.Ф.Палія та ін.

Незважаючи на значні наукові напрацювання, недостатньо уваги приділено проблемам організації внутрішньогосподарського обліку, аналізу та контролю за витратами у виробничих підрозділах сільськогосподарських підприємств. Наукові дослідження за вказаною тематикою проводяться переважно в галузях легкої промисловості та торгівлі

Внутрішньогосподарський облік (так званий управлінський, виробничий контролінг) не є самостійним бухгалтерським обліком. Це є продовження, а точніше подальше

поглиблення, деталізація даних бухгалтерського фінансового обліку в частині витрат та доходів діяльності, коли розкривається вся ефективність придбання ресурсів, їх переробки, технологічних та організаційних рішень, мотивації тощо. Цей облік становить комерційну таємницю підприємства. Він будується суто для конкретного підприємства виходячи з характеру технологій, організаційних рішень.

Основними користувачами інформації з внутрішньогосподарського обліку є керівники, власники, засновники, менеджери. Це конфіденційна, таємна бухгалтерська інформація.

Отже, побудова бухгалтерського внутрішньогосподарського обліку базується на даних фінансового обліку, тобто вихідними для внутрішньогосподарського обліку є дані фінансового обліку. Завдання внутрішньогосподарського обліку — з допомогою деталізації та предметно-цільової конкретизації розкрити відповідність або невідповідність затрат бізнес-плановим показникам. У разі відхилення визначити, хто був ініціатором економії або винуватцем перевитрат. А це означає, що в «орбіту» внутрішньогосподарського обліку потрібно залучати дані (показники) бізнес-плану, тобто необлікову планову, нормативну інформацію.

Нарешті, у побудові внутрішньогосподарського обліку бере участь різна технологічна, маркетингова та інша інформація, яка може впливати на оптимізацію управлінських рішень щодо скорочення затрат, збільшення доходів, одержання додаткового прибутку або зменшення збитків. А це означає, що поняття «внутрішньогосподарський облік» значно ширше, ніж просто бухгалтерський облік. Недаремно в країнах світу залежно від того, як він формувався, такий облік називають по-різному: управлінським в англо-американській системі, виробничим у французькій системі чи контролінгом — у німецькій.

Отже, удосконалення системи управління підприємством в умовах сучасних економічних відносин неможливе без створення дієвої системи управлінського обліку, яку пропонується будувати з використанням ієрархічного принципу і схеми генерації різних управлінських та облікових технологій.